

Obsah:

Jsme obydleni	1
<i>Sv. Alžběta od Trojice</i>	
Svatá Terezie z Lisieux a Boží milosrdenství (2. část)	3
<i>P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.</i>	
Trojí modlitba Sláva Otci po Anděl Páně	7
<i>P. Gorazd Cetkovský O.Carm.</i>	

Jsme obydleni

Sv. Alžběta od Trojice

V neděli 16. října 2016 papež František prohlásil za svatou bosou karmelitku z kláštera v Dijonu, Alžbětu od Trojice (1880–1906). Abychom její osobnost i na stránkách našeho časopisu připomněli a i tím v sobě upevnili radost z jejího svatořečení, přetiskujeme úryvek z knížečky, kterou při té příležitosti letos vydalo Karmelitánské nakladatelství: Milada Jiřina Burgerová, *Nověna se svatou Alžbětou od Trojice*, Praha 2016, str. 13–16. (Zkratka AD znamená: Alžbětiny dopisy.)

Jsem pozbavena kostela a svatého přijímání, ale dobrý Bůh nemá zapotřebí svátosti, aby ke mně přišel. Zdá se mi, že ho tu mám i tak. Jak krásná je Boží přítomnost! Je to tam, úplně na dně, v nebi mé duše, kde jej ráda nalézám, neboť On mě nikdy neopouští. „Bůh ve mně a já v něm“, to je můj život...! Jak krásné je pomýšlení, že kromě patření na něj ho vlastněme stejně jako blažení v nebi; kéž bychom ho nikdy neopustili a nikdy se od něj nenechali ničím odvést! (AD 62).

Žijme s Bohem jako s Přítelem, oživujme svou víru, abychom se s ním spojovali ve všem. Právě tak se rodí světci. Své nebe nosíme v sobě, protože Ten, který ve věčnosti sytí blažené, se nám již nyní dává ve víře a v tajemství; On je týž. Zdá se mi, že jsem našla své nebe na zemi, protože nebe, to je

Bůh, a Bůh je v mé duši. V den, kdy jsem toto pochopila, se ve mně vše projasnilo a já bych toto tajemství chtěla šeptat všem, které mám ráda (AD 122). Myslete na to, že Vy žijete v Něm a že zde na zemi jste jeho přítelkyní. Vždyť On je ve Vás, je skryt v hlubinách Vaší duše a tam, Vám nablízku a uvnitř Vás, ho můžete v každou denní i noční dobu, ve všech radostech i zkouškách najít. Právě v tom je tajemství lidského štěstí a tajemství všech svatých. Oni dobře věděli, že jsou „chrámem Božím“, a že když se s Bohem sjednotí, budou s ním – jak říká svatý Pavel – „jeden duch“. Tímto vědomím bylo prodechnuto vše, co konali (AD 175).

Každou hodinu, pokud si vzpomeneš (zapomeneš-li, nic se neděje), vstup do středu své duše, tam, kde přebývá božský Host. Můžeš třeba myslet na tu krásnou větu, kterou jsem Ti řekla: „Vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás přebývá“ (1 Kor 3,16) nebo na slova našeho Pána: „Zůstaňte ve mně, a já zůstanu ve vás“ (Jan 15,4). O svaté Kateřině Sienské se říká, že i když žila uprostřed světa, stále pobývala ve své cele – žila totiž v tom vnitřním přítelku, kde umí žít i moje Markéta (AD 239).

V necelých jedenácti letech Alžběta přistupuje k prvnímu svatému přijímání. Tato událost pro ni znamená hlubokou psychologickou i duchovní proměnu. „Nemám hlad, Ježíš mě nasýtil...“ – tak se svěřuje jedné ze svých společnic. V tentýž den jdou podle tamní tradice do hovorny místního Karmelu a převorka jí vysvětluje význam jejího jména: „Tvoje požehnané jméno skrývá tajemství, které se v tento velký den uskutečnilo. Tvoje srdce je už zde na zemi Božím domem. Jméno Alžběta znamená Boží dům.“

I když se převorka ve výkladu jména zmýlila, tato slova mladou dívku hluboce ovlivnila. Alžběta s cítí být „obydlená“. Často opakovala své přítelkyni: „Zdá se mi, že On je zde“, a dělala při těchto slovech gesto, jako by ho držela v náručí a vinula ho k srdci. Touží pochopit, „co se ve mně děje“, a tak se setkává s P. Valléem, zpovědníkem karmelitek. Toto setkání se stalo prozřetelnostním. Tento dominikán, který často mluvil o tajemství Trojice, jí vysvětlil, že se křestní milostí stáváme duchovním chrámem, přebývá v nás celá Trojice a činí si v nás svůj přítelku.

To, že Alžbětina matka nejprve odmítla žádost své dcery o vstup na Karmel a později jej podmínila věkem 21 let, bylo další prozřetelnostní událostí: při svém čekání Alžběta touží žít a být karmelitkou již ve světě. Vnější aktivity jí nebrání, aby si vytvořila ve své duši „vnitřní celu“, přítelku, v němž žije se svým Bohem. Stává se „karmelitkou zevnitř“ a podle

vzoru proroka Eliáše žije „před tváří živého Boha“. Toto poznání se stane základem Alžbětiny spirituality.

(...)

Bože, náš Otče, ty si v nás tvoříš svůj duchovní chrám, ve kterém toužíš spolu se svým Synem a Svatým Duchem neustále přebývat; na přímluvu svaté Alžběty vyslyš naši prosbu, kterou ti dnes předkládáme ..., a uděl nám milost zakoušet, že jsi živý Bůh, se kterým můžeme žít v nejhlubším přítelku své duše. Skrze Krista, našeho Pána. Amen.

(2. část)

Svatá Terezie z Lisieux a Boží milosrdenství

P. Gorazd Cetkovský, O.Carm.

7. Rukopis B

V září 1896 si Terezka vykonala soukromé exercicie. Než se do nich ponořila, požádala ji sestra Marie, podle Tereziina svědectví: *abych vám vypsal svůj sen¹ a svou „malou nauku“, jak to nazýváte* (AS 183). Terezie to udělala a teprve potom připsala² text na úvod – o tom, že Bůh od nás chce být jen milován. Cestou k Lásce je *odevzdanost malého dítěte* (AS 182).

Terezka v tomto rukopise B pro sestru Marii nejprve popsala svůj sen, v němž jí Anna od Ježíše (1545–1621) na otázku, zda Ježíš přijde pro Terezku brzy, odpověděla kladně a pak ji ujistila, že Ježíš je s tím, co pro něj Terezka koná – s jejími malými skutky a s jejími touhami – spokojen. To bylo pro Terezku velkou útěchou.

Na dalších řádcích se pak rozepsala o tom, jaké a jak silné jsou její touhy: být knězem, válečníkem, misionářem... A vypsal objev svého povolání – být v církvi srdcem, láskou. Na to navázala příměrem: Ježíš je maják a ona mořeplavec. Ale ona už ví, jak k majáku dospět (AS 188): *Jsem jen dítě, slabé a bezmocné*. Ale její láska jí dává odvahu nabídnout se za oběť Ježíšově lásce. Následující slova mluví o Božím milosrdenství: ...*Láska si*

1 Sen z 10. května toho roku, v němž Terezka spatřila ctihodnou Annu od Ježíše (AS 184–185).

2 G. GAUCHER, Životopis Terezie z Lisieux, Kostelní Vydří 1997, str. 157.

mne zvolila za celopal, mne, slabého a nedokonalého tvora... Není tato volba hodna Lásky?... Ano, aby byla Láska plně uspokojena, musí se snížit, musí se snížit až k nicotě a tuto nicotu proměnit v oheň... Slovo „milosrdenství“ tu sice nepoužila, ale toto „snížení se“ Lásky, tato Boží „volba slabého“ – to je co do podstaty Boží milosrdenství!

Tereška chce *ulehčit svému srdci* a lásku oplácet láskou. Přirovnává se k dítěti, kterému se toleruje, aby mělo nerozumně odvážná přání. Zatímco jeho velcí sourozenci dělají velké skutky, ono to nedokáže a pouze se zdržuje v blízkosti rodičů a *miluje*. Může dělat jen drobnosti, drobné projevy lásky – obrazně: házet květy (to znamená: přinášet malé oběti, každou drobnost dělat z lásky), zpívat píseň lásky. Stylizuje se do takového malého dítěte a prosí své velké bratry – anděly a světce v nebi – aby jí vyprosili dvojnásobek své lásky.

Toto Terežčino přání navazuje na text Písma, který bývá v karmelitánské tradici často zmiňován, protože se týká života proroků Eliáše a Elizea. Elizeus prosil Eliáše před jeho odchodem, aby na něm mohl spočinout dvojnásobný díl Eliášova ducha (jako jej dostával prvorozený syn, když se po někom v Izraeli rozdělovalo dědictví). Tereška prosí anděly a světce o přímluvu za to, aby jí byl dán dvojnásobný díl jejich lásky. Tím, že si prosí o dvojnásobný díl jejich *lásky*, Tereška geniálně směřuje k jádru jejich vlastní zkušenosti. Oni si přece při své svatosti museli dobře uvědomit, že láska k Bohu je v jejich životě to nejvzácnější, to nejužitečnější pro druhé a to nejkrásnější pro ně samotné. A Tereška je prosí, aby právě této *lásce*, v níž poznali svůj poklad, jí vyprosili dvojnásobný díl...

Když Tereška uvažovala o svých velkých touhách a o své malosti, použila a různě rozvíjela jiný přírůbek: *Já se pokládám za slabé ptáče, jen lehce opeřené*. Toto ptáče touží letět k božskému Slunci, ale nedokáže to. Ale nebude se trápit. Co udělá? *S odvážnou odevzdaností chce nadále upírat zrak na božské Slunce*.

A ještě pro ni bylo hodně důležité jasně říci, jak si má ptáček počínat, když se dopustí nevěrnosti: „*Místo aby se schoval do kouta*³ *a oplakával*

3 To je narážka na Adamovu reakci po hříchu v ráji (Gn 3,10). O tom, že se, když zhřešíme, nemáme před Bohem „schovávat do kouta“ píše Tereška také v jednom dopise své rodné sestře Leonii (DT 191).

svou bídu a zemřel lítostí, ptáček se obrátí k svému milovanému Slunci, vystaví jeho blahodárným paprskům svá promočená křídélka, úzkostně pípá jako vlaštovka a svým sladkým švitořením svěří, vypráví dopodrobna své nevěrnosti. Ve své opovážlivé odevzdanosti se domnívá, že takto získá větší vliv, že si plněji přitáhne lásku Toho, který nepřišel volat spravedlivé, ale hříšníky...“ (AS 192.)

Tedy zde opět přichází ke slovu Tereziina víra v Boží milosrdenství. A dále o něm – aniž by použila přímo slovo milosrdenství – píše: *Ježíši, dovol mi, abych ti řekla v přemíře své vděčnosti [!], že tvá láska jde až k šílenství... Jak můžeš chtít, aby se před tímto šílenstvím mé srdce nevrhlo k tobě?* (AS 193.) Ježíšovo šílenství spočívá podle Terezie v jeho milosrdenství, čili v jeho lásce k malým. A „šílenství“, kterým ona Ježíši odpovídá, je *naděje, že tvá láska mě přijme jako oběť* (AS 193).

A svůj rukopis B zakončila Tereška důrazným poučením: milosrdná Lásky se touží dávat opravdu každému! „*Ježíši, kéž bych mohla říci všem malým duším, jak nevýslovná je tvá blahosklonnost...! Cítím, že kdybys nalezl duši slabší, nepatrnější, než je moje – což je nemožné – zahrnul bys ji ještě většími projevy přízně, kdyby se s plnou důvěrou odevzdala tvému nekonečnému milosrdenství*“ (AS 193–194).

8. Následná korespondence se sestrou Marií⁴

Když si sestra Marie (adresátka rukopisu B) Terežčin text přečetla, velmi ji jeho obsah zasáhl⁵ a napsala Terezce 17. 9. 1896 lístek, jehož znění se dochovalo. Opakovaně v něm zmiňuje, že Terežčina slova považuje za slova veliké lásky, a zároveň vyslovuje svůj smutek, způsobený v jejím srdci Terežčinými „*neobyčejnými touhami po mučednictví*“. Marie v nich totiž spatřovala jasný důkaz velikosti Terežčiny lásky k Ježíši a rmoutilo ji, že ona sama se utrpení bojí. V tom viděla důkaz opaku – toho, že ona Ježíše nemiluje jako Tereška. Vždyť i když Tereška o sobě napsala, že je jen *slabé ptáče*, které nedokáže nic, její tužby mají přece v Božích očích váhu skutku! Marie proto svým lístkem Terezku prosí, aby jí kratičce napsala, jestli i Marie může milovat Ježíše jako ona.

4 Nové vydání Autobiografických spisů v češtině obsahuje i tuto korespondenci: TEREZIE z LISIEUX, *Příběh jedné duše. Autobiografické spisy*, Praha 2016, str. 252–255. Viz též *Dopisy Terezie z Lisieux*, Kostelní Vydří 2002, str. 259–260. Protože jsem tento svůj článek psal dříve, než nové vydání vyšlo, cituji z předchozích překladů AS i Terežčiných dopisů.

5 Viz G. GAUCHER, *Životopis Terezie z Lisieux*, Kostelní Vydří 1997, str. 157.

Terezka jí odpověděla ještě téhož večera delším listem (DT 197), který obsahuje další cenné vysvětlení jejích myšlenek o Božím milosrdenství. Otázka, kterou jí Marie položila, byla pro Terezku svědectvím, že Marie její vyprávění o nemohoucím ptáčetí nepochopila. Odpověděla jí: „Mé touhy po mučednictví nejsou nic.“ Terezka totiž v těchto svých touhách spatřovala duchovní bohatství, které jí Ježíš dává prostě proto, že je slabá. Obdarovává ji jimi proto, aby ji povzbudil. Ale její touhy po mučednictví podle ní vůbec nesouvisejí s tím, co je nejdůležitější! Takže naopak ona se v dopise obrátila na Marii otázkou: „Milovaná sestro, jak můžete po tom všem říct, že mé touhy jsou známkou mé lásky...? Ach, dobře cítím, že toto vůbec není to, co se líbí Pánu Bohu v mé malé duši; jemu se líbí, že miluji svou malost a svou chudobu, má slepá důvěra v jeho milosrdenství... To je můj jediný poklad.“ A v tomto naléhavém tónu ještě pokračuje a ptá se Marie: „Milovaná kmotřičko, proč by to nemohl být i váš poklad...?“

Jestli dobře rozumím tomu, jak list pokračuje, Terezka uklidňuje Marii: vím, že jste připravena vytrpět všechno, co by si Pán Bůh přál. Jestliže byste chtěla i toužit po mučednictví, pak mít tuto touhu by vám bylo útechou – no, a Pán Bůh vám ji nedává. Takže – ujišťuje Terezka Marii – jste na tom duchovně lépe než já! A doslova jí píše, že kdyby za této situace ony obě vytrpěly mučednictví, Marie bude mít velkou zásluhu a Terezie žádnou...

Má milovaná sestro, prosím Vás, pochopte svou dcerku, pochopte, že chtěli někdo milovat Ježíše, být jeho obětí lásky, pak čím je slabší, bez tužeb a bez ctností, tím je pro působení této stravující a přetvořující Lásky způsobilější... Pouhá touha být obětí stačí, ale člověk musí souhlasit, že zůstane chudý a bez síly, a to je to těžké, neboť „kde najít opravdu chudého duchem? Musí se hledat hodně daleko,“ říká žalmista.⁶ Neříká, že se musí hledat mezi velkými dušemi, ale „hodně daleko“ – to znamená v nízkosti, v nico-tě... Ach! Zůstaňme tedy hodně daleko ode všeho, co se trpytí, milujme svou maličkost, to, že nic necítíme. Potom budeme chudé v duchu a Ježíš přijde za námi.⁷ Ať budeme sebedál, přetvoří nás v plameny lásky... Ach, jak bych Vám chtěla pomoci, abyste pochopila, co cítím...! Důvěra, a nic než důvěra nás má dovést k Lásce... Nevede bázeň jen k přísné spravedl-nosti, kterou se hrozí hříšníkům, ne k Spravedlnosti, kterou osvědčí Ježíš těm, kdo ho milují?... Když tedy vidíme cestu, běžme společně. Ano, cítím to, Ježíš nám chce dát tytéž milosti, chce nám dát zdarma své Nebe.

6 Ve skutečnosti: *Následování Krista*, II, 11, 4 s citací Přísli 31, 10 (dle Vulgáty): „zdaleka a z nej-zazších končin je cena její/jeho“.

7 Nový překlad: *Ježíš nás přijde najít*.

Má milovaná sestřičko, jestliže mi nerozumíte, je to proto, že jste příliš velká duše... nebo proto, že se špatně vyjadřuji. Neboť jsem jistá, že by Vám Pán Bůh nedal touhu být CELÁ JEHO,¹ být v moci jeho milosrdné Lásky, kdyby Vám nevyhrazoval tuto přízeň... Nebo spíše už Vám ji dal, protože jste mu odevzdaná, protože toužíte být jím strávena a protože Pán Bůh nikdy nedává touhy, které by nemohl splnit...

Zvoní, je 9 hodin, musím Vás opustit, ach, kolik bych Vám toho chtěla říct, ale Ježíš Vám dá pocítit všechno, co nemohu napsat...

Miluji Vás celou něhou svého malého VDĚČNÉHO srdce dítěte

Terezie od Dítěte Ježíše

Důležitá je tedy „*nekonečná důvěra*“ vůči Bohu a vůči jeho milosrdenství, kterou Terezka pěstuje ve svém srdci a o níž se v tomto dopise zmínila už dříve. Ale touhy po mučednictví nejsou zdrojem této důvěry...

(Pokračování v příštím čísle.)

Trojí modlitba Sláva Otci po Anděl Páně

P. Gorazd Cetkovský O.Carm.

Před lety nás otec Metoděj Minařík pobídl, abychom si navykli pokaždé, když se modlíme modlitbu Anděl Páně, připojit i třikrát modlitbu Sláva Otci i Synu i Duchu svatému... Poslechli jsme ho a od té doby se Anděl Páně v našich komunitách modlíme takto.

Já měl za to, že jde o starý karmelský zvyk, a proto že nám to P. Metoděj uložil. Když jsem si to teď u bratří ověřoval, nebyly naše vzpomínky na odůvodnění, které P. Metoděj tehdy uvedl, jednotné. Bratři si matně vzpomínají, že to snad vycházelo z nějakého podnětu, který dal papež Jan Pavel II., či ještě odjinud. Když jsme o tomto tématu nedávno mluvili při setkáních terciářů, vděčně jsem přijal upozornění, že i papež František se po Anděl Páně modlí trojí Sláva Otci.

Pokusil jsem se po původu tohoto zvyku přece jen pátrat v tradici našeho řádu.

1 Jiný překlad: „*být OVLÁDÁNA jím*“.

O historii trojí modlitby během dne

Smyslem několikeré modlitby v průběhu dne je úsilí o posvěcení celého času dne. Tedy snaha vše, co děláme a co prožíváme, zasadit do jednoho základního rámce, jímž je naše stálé spojení s Bohem.

Trojí modlitbu během dne znala již tradice židovská (srov. Dan 6,11). Křesťané se už v prvních staletích modlili třikrát denně modlitbu Otče náš.² Ti, kteří mohli, se nadto snažili modlit se ještě v devět hodin dopoledne, v poledne a ve tři odpoledne (převčeno do našeho dnešního počítání hodin). Tato modlitba se později rozvinula ještě bohatěji a utvořila se z ní Denní modlitba církve, lidově u nás nazývaná breviář.

V počátcích modlitby v průběhu dne nebylo stanoveno ani jednotně ustáleno nějaké téma, na které by se modlitba v tu kterou hodinu měla zaměřovat. Ale stojí za pozornost, že křesťané si takové téma hledali a že své modlitby rádi spojovali s důležitými biblickými událostmi, o kterých víme, že se odehrály v tutéž hodinu.

Tertulián († kolem r. 220), který jako jeden z prvních dosvědčuje tuto modlitební praxi ve starokřesťanské církvi, ji spojuje s událostmi z historie prvotní církve: v devět dopoledne sestoupil na apoštoly Duch svatý (Sk 2,15), v poledne měl Petr na střeše domu v modlitbě vidění (Sk 10,9) a ve tři odpoledne – v čas modlitby podle židovského zvyku – šli Petr a Jan do chrámu (Sk 3,1) a mocí Pána Ježíše zázračně uzdravili chromého. Postupně se víc prosadil zvyk (i když nepřevládá všude), že věřící si při modlitbách v průběhu dne připomínali tři přelomové body Kristova utrpení (dopoledne zhotovení kříže, v poledne Ježíšovo vyvýšení na kříži, ve třetí hodinu odevzdání ducha).

Při modlitbě před usnutím pak mysleli na Kristovo sestoupení do podsvětí a o půlnoci na Pánovo vzkříšení. Při modlitbě o půlnoci se také s oblibou upamatovali na Kristův druhý příchod, na nějž máme být stále připraveni. I když v denní modlitbě církve v průběhu jejího dalšího vývoje toto zaměření na velikonoční téma zesláblo, v modlitbě prostých laiků se zachovalo. Dosvědčují to knihy, které laici po celý středověk k modlitbě používali.

V následujících dobách se pak všeobecně prosadila modlitba Anděl Páně, jak ji známe dnes. Tak bylo rozjímání o velikonočních událostech překry-

2 *Didaché*, kap. 8,3.

to výrazným zaměřením pozornosti na tajemství vtělení. Podobně jako lidové povědomí a folklór postupným vývojem položily větší důraz na Vánoce než na Velikonoce.

Vyzvánění na zvony a modlitba při něm

Zvonění mělo původně význam zcela praktický: v klášterech zvon svolával bratry nebo sestry k modlitbě. Proto se někde uchoval i zvyk zvonit k Anděl Páně několika jednotlivými údery na zvon. Právě takovou podobu mělo tradičně znamení před modlitbou v klášterech.

Zvonění „pro veřejnost“ se objevilo prvotně ve večerní hodině. Ve františkánském prostředí se traduje,³ že svatého Františka při jeho cestě do Svaté země oslovil zpěv muezínů z věží mešit pětkrát denně, vyzývající k modlitbě.

Jisté je, že Františkův *List vládcům lidu* obsahuje výzvu: „A vzdávejte Pánu mezi lidem sobě svěřeným tu velkou čest, že bude každý večer heroldem nebo nějakým znamením ohlašováno, že všecken lid má vzdávat chválu a dík Bohu, všemohoucímu Pánu.“⁴ A kustodům (provinciálům) svého řádu napsal: „A jeho chválu zvěstujte a kažte všem lidem tak, aby každou hodinu, a když vyzvánějí zvony, vždy veškerý lid na celé zemi vzdával chválu a dík všemohoucímu Bohu.“⁵ Pro Františka tedy tématem večerní modlitby při vyzvánění zvonů je chvála Boží.

3 Informace o františkánské tradici jsou převzaty z internetových stránek Sekulárního františkánského řádu www.sfr.cz, kde je v překladu sr. Annunty Kopecké OSC citována kniha: Gottfried Egger OFM, *Der Engel des Herrn*, Freiburg 2001.

4 *Františkánské prameny I*, Olomouc 1999, str. 59.

5 *List všem kustodům menších bratří*, in: *Františkánské prameny I*, Olomouc 1999, str. 67.

Večerní zvonění k modlitbě bylo asi od poloviny 13. století zvykem i v některých italských městech. V Římě je doloženo roku 1327. První zmínka o vyzvánění ráno pochází z Parmy z roku 1317 nebo 1318, zvykem se stalo asi na konci 14. století. První svědectví o zvonění v poledne se udává k roku 1386 z Prahy. Trojí zvonění každý den se nakonec stalo obecným zvykem v průběhu 16. století.

V roce 1456 papež Kalist III. předepsal ještě zvonění každý den před večerem jako modlitbu za odvrácení tureckého nebezpečí. I dnes se někdy zvoní mimořádně jako projev solidarity s trpícími nebo podnět k modlitbě za ně.

V některých krajích se v současnosti zvoní ve čtvrtek večer po Anděl Páně pro připomínku Kristovy úzkosti v Getsemanské zahradě. Německé prostředí dalo tomuto zvonění název „Angstläuten“, protože pobízí věřící připojit se ke Kristu v úctě vůči k jeho smrtelné úzkosti. Podobným zvykem je páteční zvonění ve tři hodiny odpoledne na připomínku smrti Pána Ježíše na kříži. Povzbudil k němu i ve 20. století papež Pius XI.

Od raného středověku se také věřilo, že vyzvánění na zvony zapuzuje demony, proto se na zvony vyzvánělo také v časech moru nebo v nebezpečí bouřky.⁶ Ještě v období kolem 2. světové války patřil mezi různé druhy vyzvánění na kostelní zvon v převážně německé obci Lipolci nedaleko Kostelního Vydří také tzv. „šturm“, který se užíval, „když byla zlá bouřka, aby se ochránila vesnice před řáděním živlu.“⁷

Na rozdíl od klášterů tedy ve městech a obcích zvonění večer, ráno a v poledne nesvolávalo věřící do kostela, ale mělo význam pobídky k osobní modlitbě: v té chvíli a na tom místě, kde koho zvonění právě zastihlo. Původně se přitom lidé modlili libovolné modlitby. Ale je doloženo, že podobně jako v breviáři byla často ranní modlitba spojována s myšlenkou na Pánovo vzkříšení a polední modlitba s připomínkou jeho smrti. V některých krajích a řeholích bylo zvykem modlit se při zvonění ráno *Raduj se, Královno nebeská*, kdežto v poledne modlitbu, začínající slovy *Tenebrae factae sunt – Nastaly temnoty, když židé Ježíše ukřižovali...* (též ji zhudebnila řada významných hudebních skladatelů). Později v průběhu 17. století se vše zjednodušilo a stalo se zvykem modlit se třikrát denně modlitbu Anděl Páně.⁸

6 RUPERT BERGER, *Liturgický slovník*, Praha 2008, str. 47 a 573.

7 Vzpomínky pana Antonína Brázdy.

8 *Lexikon für Theologie und Kirche*, Freiburg, 1957, heslo *Angelusläuten*.

Modlitba s tématem Zvěstování: Anděl Páně

Při pátrání po zrodu modlitby Anděl Páně vedou stopy opět do františkánského prostředí. V celé církvi se tradovalo starobylé přesvědčení, že událost Zvěstování se odehrála večer. Františkáni večer před modlitbou kompletaře třikrát zvonili na zvon a bratr Benedikt Sinigardi († 1282) se zasazoval o to, aby se přitom třikrát modlili mariánskou antifonu, hovořící o tom, jak anděl Gabriel pozdravil Pannu Marii. Na generální kapitule řádu v roce 1263 k tomu svatý Bonaventura, generální ministr, povzbudil celý řád. Provinční kapitula františkánů v Padově v roce 1294 stanovila: „*Ve všech konventech ať se večer krátce třikrát zvoní k počtě Matky Boží. Všichni bratři ať pokleknou a třikrát se modlí Ave Maria, gratia plena (Zdrávas Maria, milosti plná).*“ K citaci z Lk 1,28: „*Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou*“, byla připojena slova, kterými Pannu Marii chválí Alžběta: „*Požehnaná jsi mezi ženami a požehnaný je plod života tvého*“ (Lk 1,42), a také jména *Maria* a *Ježíš*. Prosba *Svatá Maria* atd. je o něco mladší, asi až ze 14. století.

Ve 14. století se tato večerní modlitba rozšířila i vně františkánské rodiny a věřící se totéž modlili i ráno a pak i v poledne. V 15. století byly tři Zdrávasy při večerní modlitbě doplněny verši o andělově zvěstování Panně Marii, o její odpovědi a o následném vtělení Boha – Slova, jak se tyto verše modlíme už dodnes. Následně byly tyto verše vloženy do modlitby i ráno a v poledne a doplněny závěrečnou modlitbou: „*Pane, poznali jsme andělské poselství...*“

Vývoj modlitby Anděl Páně se uzavřel někdy na konci 16. století. Nacházíme ji například i v mariánských malých hodinkách, které byly vydány v roce 1571 za papeže Pia V. Opakování modlitby Zdrávas Maria má v ní podobný význam jako při růženci: slouží hlubšímu rozjímání o tajemstvích spásy.

Modlitba Anděl Páně je tedy jakýmsi lidovým breviářem: obracíme se na Pannu Marii, s ní si připomínáme klíčové události naší spásy a vyprošujeme si Boží milost.

Svědectví pražské synody z roku 1605

Unikne-li naší pozornosti nárazka na velikonoční události v závěrečné modlitbě: „*ať nás jeho umučení a kříž přivede ke slávě vzkříšení*“, může se nám zdát, že je modlitba Anděl Páně jednostranně zaměřena pouze na

tajemství vtělení Božího Syna. Zajímavé svědectví o tom, že naši předkové to takto zúženě nevnímali, nacházíme v ustanoveních pražské diecézní synody z roku 1605. Podtrhněme: modlitba Anděl Páně se právě čerstvě vyvinula do konečné podoby a stávala se obecnou zvyklostí, stejně jako vyvznání při ní. Přeložme z latiny synodní text:

V každém farním kostele ať jsou věřící třikrát denně – totiž časné zrána, v poledne a za soumraku – povzbuzováni hlasem zvonu k modlitbě (...). A v oněch stanovených intervalech je nejvíce třeba prosit a dovolávat se ochrany⁹ nejblahoslavenější Panny Marie, aby pro vynikající dobrodiní, jež byla v oněch hodinách za její přítomnosti prokázána lidskému pokolení, ráčila věřícím vyprosit od svého jednorozeného Syna milosrdenství. Neboť zvukem zvonu se ráno obnovuje památka vzkříšení Krista Pána, který – když vstal z mrtvých – hned se ukázal své přesvaté Matce. Polední zvonění se koná k vyvolání vzpomínky a pro připomenutí Kristova umučení, jemuž byla Maria přítomna. Večerní (zvonění) upomíná mysl i ducha na dobrodiní vtělení téhož našeho Spasitele v lůně nejblahoslavenější Panny. Aby se tedy věřící v oněch třech časech jednotným způsobem modlili a mohli získat odpustky k tomu nejvyššími Velekněžími stanovené, ať se faráři postarají o to, aby všichni vkleče vroucně a zbožně recitovali třikrát Andělské pozdravení s třemi veršiky a (závěrečnou) modlitbou, jež se modlí podle starodávného zvyku církve.

Poté synoda uvádí přímo text modlitby Anděl Páně, jak se ji modlíme i dnes. Je tedy patrné, že i když se v baroku katoličtí křesťané modlili modlitbu o vtělení Božího Syna, měli na zřeteli celý život Pána Ježíše, přinášející nám spásu.

K ještě pevnějšímu zakořenění modlitby Anděl Páně v praktickém náboženském životě přispěla skutečnost, že papež Benedikt XIII. udělil v roce 1724 odpustky těm, kdo se ji budou modlit. Protože bylo zvykem modlit se ji v kleče, proto zvonění, k němuž se pojila, v českém jazykovém prostředí dostalo jméno „klekání“. V roce 1742 papež Benedikt XIV. předepsal, aby v sobotu večer a v neděli se tato modlitba recitovala ve stoje (jako součást oslavy Kristova vzkříšení) a v době velikonoční aby byla nahrazována modlitbou: *Raduj se, Královno nebeská*. I ta se podle starého zvyku modlí ve stoje, ne v kleče.¹⁰

⁹ Dosl.: patronátu.

¹⁰ JOSEF TUMPACH, ANTONÍN PODLAHA, *Český slovník bohoslovnický*, díl první, Praha 1912, heslo *Angelus Domini*, str. 451.

Jak se modlitbu Anděl Páně modlit dnes?

Jaké máte zkušenosti? Zakládáme si na tom, že „u nás se zvoní“. Ale modlíme se při tom? Dřív se modlil zaručeně zvoník, který tahal za provaz zvonu, ale dnes hýbe zvony automatický elektrický pohon. A my máme den rozdělený bezmála na minuty a věnujeme se činností, které nemůžeme o své vůli snadno přerušit. A tak se mnohdy ptám: nakolik je třeba vázat se na přesné poledne a na čas, kdy se zvoní, a nebo se raději pomodlit ve větším klidu jindy? A jestliže vím, že se budu modlit jindy, a přitom teď slyším zvony, chci na to přece nějak reagovat. Jaká podoba modlitby je pro mne v takové chvíli únosná a může potěšit Pána Boha i mne? Zvonění je v každém případě krásná prostá hudba. Už tato jeho stránka ladí naše srdce ke chvále Boží. Už jen vděčným nasloucháním...

Papež Pavel VI. se vyslovil „vroucí výzvou, aby se, pokud je to možné, zachovával zvyk tuto modlitbu recitovat. (...) A přestože se časy změnily, zachovávají si pro většinu lidí i nadále význam určité chvíle dne – ráno, poledne a večer – které rozdělují rytmus práce a zároveň zvou k tichému soustředění v modlitbě.“¹¹

¹¹ Apoštolská exhortace *Marialis cultus* (O mariánské úctě), čl. 41, česky in: *Matka Páně, Památka – přítomnost – naděje*, Kostelní Vydří 2003, str. 155n.

Nejstarší zmínky v karmelské tradici

Ve starých karmelitánských knihách, obsahujících předpisy k modlitbě, nacházíme o modlitbě Anděl Páně tyto zmínky.

Ordinale, vydané roku 1544, předpisuje zvonit ráno za svítání a večer po kompletári vždy třikrát třemi údery, „a to k podnícení zbožnosti lidu“. Což si vykládám tak, že zvon z klášterního kostela bylo slyšet do okolí, a tak si lidé mohli uvědomit, že karmelitáni se právě modlí, a mohli se k nim na dálku přidat.

Caeremoniale z roku 1616 stanoví: „Zvonění k andělskému pozdravení po západu slunce ať se děje třikrát třemi údery; podobně ať se koná za svítání a také v poledne podle obyčeje v dané zemi. Při tomto zvonění ať bratři (...) pokleknou (vyjma o nedělích) a recitují tři verše „Anděl Páně...“, třikrát Zdravas Maria s modlitbou „Pane, poznali jsme...“ a „Fidelium animae“.“¹²

Takže pokyn přidávat k modlitbě Anděl Páně trojí modlitbu Sláva Otcí tu dán není.

Nejstarší jinde nalezené svědectví o trojím Sláva Otcí

P. Tomáš Špidlík, aniž by zmiňoval karmelitány, píše: „Roku 1815 nařídil Pius VII., aby se přidávalo (k modlitbě Anděl Páně) třikrát „Sláva Otcí“ na poděkování nejsvětější Trojici za dary, které Panně Marii udělila, především vzetí na nebesa.“¹³

Podobnou informaci obsahuje Český slovník bohovědný u hesla Doxologia.¹⁴ Tam je nadto uvedeno i přesné datum, kdy papež Pius VII. vyzval věřící modlit se třikrát denně trojí Sláva Otcí. Učinil tak 11. července 1815. A ještě se tu cituje další skutečnost, totiž že papež těm, kdo se takto budou modlit, udělil odpustky. Děkuji želivskému premonstrátovi, P. Jindřichu Z. Charouzovi, který mne na údaj v tomto slovníku upozornil. P. Jindřich zároveň vyslovil hypotézu, že papež Pius VII. se přitom opravdu mohl přidržet starobylého zvyku jednotlivého řeholního společenství a rozšířit ho na celou církev, nebyl by to v historii ojedinělý případ. Aby se potvrdilo, že tomu tak bylo, potřebovali bychom se dopátrat původního znění dokumentu, vyhlašujícího zmíněné odpustky.

12 Česky: Duše zemřelých ať pro milosrdenství Boží odpočívají v pokoji. Amen.

13 *Prameny světla*, Řím 1981, str. 474.

14 ANTONÍN PODLAHA, *Český slovník bohovědný*, díl třetí, Praha 1926, heslo *Doxologia*, str. 596.

Zabývejme se nejdříve krátce osobou zmíněného papeže. (I když je otázkou, nakolik zavedení této modlitby mohlo být jeho osobní iniciativou. Jak uvidíme dál, odpustkovou listinu vydal k tomu kompetentní papežský úřad – kongregace pro odpustky.) Pius VII. se do historie mariánské úcty v katolické církvi zapsal několika počiny. V roce 1814 na poděkování za svou záchranu z napoleonského zajetí předepsal pro celou církev svátek Panny Marie Sedmibolestné, slavený do té doby jen řádem servitů. Roku 1815 zavedl ze stejného důvodu svátek Panny Marie, Pomocnice křesťanů, a předepsal jeho slavení na 24. květen. A v tomtéž roce pobídl všechny věřící, aby se v měsíci květnu scházeli k májovým mariánským pobožnostem.¹⁵

Nám se z našich národních dějin vybaví postava arcibiskupa Jana z Jenštejna (+ 1400), který se zasadil o zavedení svátku Navštívení Panny Marie. Zavedení svátku je podnětem k opakované modlitbě. Rok co rok. To je mnohem účinnější, než kdyby papež napsal dokument nebo uspořádal slavnost či něco jiného, co dosáhne jen k úzkému okruhu věřících nebo co záhy odezní. Svátek se vrací. A ještě je tu onen osobní důvod, proč Pius VII. svátky zavedl. Rozumíme tomu z vlastní zkušenosti? Ano, i my si pamatujeme a připomínáme data různých přijatých milostí: sňatku nebo svěcení, autonehody, kterou jsme zázrakem přežili, atd. Svátá Tereška napsala svému duchovnímu bratru, seminaristovi abbé Bellièrovi: „Mám k vám ještě jednu prosbu: chtěla bych, abyste mi napsal památná data svého života, abych se mohla s Vámi spojovat zcela zvláštním způsobem a děkovat našemu milému Spasiteli za milosti, které Vám udělil.“¹⁶ A podobně mu i ona potom poslala „památná data svého života, a to také s úmyslem, abychom byli v těchto požehnaných dnech zvlášť spojeni modlitbou a vděčností.“¹⁷

Ale vraťme se k pátrání po dokumentu, vyhlašujícím odpustky pro ty, kdo se budou modlit po Anděl Páně trojí Sláva Otcí. Důkladná kniha o odpustcích,¹⁸ kterou jsem našel v knihovně kláštera ve Straubingu, sice neobsahuje přímo znění dekretu, ale aspoň další podrobnější informace. Píše se v ní, že papež Pius VII. dekretem papežské kongregace pro odpustky z 11. července 1815 udělil odpustky všem věřícím, kteří se na počátku dne, v poledne a večer pomodlí třikrát „Sláva Otcí atd.“ s úmyslem vzdát díky Nejsvětější Trojici za vznešené dary a výsady, které Panně Marii prokázala, a to zvlášť skrze Mariino nanebevzetí. Odpustky částečné mohli takto věřící

15 BEINERT, PETRI: *Handbuch der Marienkunde*, Regensburg 1984, str. 430; 209 a 658.

16 DT 220 in: *Dopisy Terezie z Lisieux*, Kostelní Vydří 2002, str. 285.

17 DT 224, tamtéž, str. 294.

18 JOSEPH SCHNEIDER SJ, *Die Ablässe, ihr Wesen und Gebrauch*, 7. vydání, Paderborn 1881, str. 117–118.

získat každý den, plnomocné odpustky jen jednou za měsíc – v libovolný den toho měsíce, pokud se takto modlili po celý ten měsíc a pokud v onen den splnili obvyklé obecné podmínky, požadované pro získání odpustků.

Takže tu není zmíněna žádná spojitost s modlitbou Anděl Páně! Jestliže se modlitba Anděl Páně v podobě, jakou má dnes, rozšířila již v 16. a 17. století, byla tedy v roce 1815 již asi samozřejmou. Takže papežem Piem VII. doporučené trojí Sláva Otci nebylo jinou variantou modlitby Anděl Páně při každodenním zvonění ráno, v poledne a večer, ale připojilo se k modlitbě Anděl Páně jako přídavek.

Není to jediný případ spojování modliteb. Z historických svědectví například víme, že v době kolem roku 1735 v klášteře v německém Frankfurtu zpívali karmelitáni po nešporách ještě třikrát německy Zdravas Maria.¹⁹ Což je vlastně velmi podobné onomu františkánskému trojímu Zdravas Maria, o kterém jsme už mluvili. Ostatně v dřívějších dobách osobní modlitba mnoha lidí ve své nejjednodušší podobě spočívala v tom, že prostě odrecitovali některé (nebo i všechny) modlitby, které znali z paměti. A tato praxe je živá i dnes a jistě se v nějaké míře udrží i v budoucnu.

Vraťme se ale k jádru našeho bádání: pravděpodobnost, že když se po Anděl Páně modlíme třikrát Sláva Otci, zachováváme tím starodávný karmelitánský zvyk, se ukázala jako velmi malá...

Takže jsme se namáhali zbytečně?

Nespěchejme s takovým odsudkem. Všimněme si onoho trojího Sláva Otci blíže. Chvály vůči Bohu, vyznávání jeho slávy, není v naší modlitbě nikdy dost. A když si připomínáme přímo tajemství Trojice, pomáhá nám to neztrácet ze zřetele, že náš Bůh je velký a tajemný – a zároveň blízký jako vtělený Syn a jako Duch svatý. Je-li tato naše víra živá, přináší vydatné ovoce v našem praktickém životě: úctu vůči Bohu, důvěru v jeho moc, zdravou obavu, abychom neuráželi jeho lásku, touhu být opravdu Ježíšovy přáteli, žít z Ducha atd. Letos při exerciciích naší delegatury, které vedl P. Salvador Villota, karmelitán z Valencie, jsme právě toto mohli zažít velmi silně.

A také nás Pius VII. tímto podnětem vede ke svěží pozornosti vůči veliké skutečnosti Mariina přijetí do nebe i s jejím vzkříšeným tělem. Stojí za to si

19 EMANUELE BOAGA, *Maria a Karmel, Paní místa*, Kostelní Vydří 2001, str. 180.

uvědomit: v roce 1815 tato pravda víry ještě nebyla oficiálně vyhlášena jako spolehlivě definovaná součást víry katolické církve (dogma). V nejpodrobnějším vylíčení dějin tohoto dogmatu, jaké mi bylo dostupné,²⁰ nacházím uvedeno, že ještě po roce 1668 ve Francii víra v to, že Maria byla po své smrti vzata s tělem i duší do nebeské slávy, byla předmětem velké teologické diskuse, provázené vydáváním knih, zastávajících jedno nebo druhé stanovisko. O sto let později se Benedikt XIV., papež v letech 1740–1758, vyjádřil pouze opatrnými slovy, že přesvědčení o Marii – nanebevzetí je „zbožná a pravděpodobná domněnka“. Pak přišel námi zmiňovaný rok 1815. A první žádosti o oficiální vyhlášení tohoto dogmatu, adresované papežskému stolci, jsou zmíněny od roku 1849. Ukazovalo se, že bude třeba jasně vymezit nauku katolické církve v této věci.

Z toho všeho podle mého soudu vyplývá, že papež Pius VII. v roce 1815 vyhlášením odpustků pro ty, kdo se budou modlit zmíněné modlitby, a zdůrazněním věčnosti za Mariino přijetí do nebe chtěl věřící ovlivnit tak, aby je upevnil v přesvědčení o této pravdě víry...

A co my? Máme k tomuto „článku víry“ osobnější vztah? Co nám říká? V tom, že Bůh přijal Marii po její smrti s tělem i duší do slávy nebe, můžeme spatřovat projev Boží věrnosti. Bůh si Marii nejen „použil“ v rámci svého plánu Vtělení Božího Syna. Poté, co Maria splnila svůj úkol, Bůh ji neodložil, nezapomněl na ni, ale On oné důvěrnosti s Trojicí, do které Marii Vtělením Syna postavil, zůstal věrný. A proto Marii neponechal ani v nejmenší míře v moci smrti, ale – jak to formuloval papež Pius XII. v roce 1950:

„Vznešená Matka Boží, tajemně už od věčnosti spojená s Ježíšem Kristem jediným a tímž úradkem předurčení, neposkvrněná při svém početí, zcela neporušená panna při svém božském mateřství, velkodušná spolupracov-

20 LUDWIG OTT, *Grundriss der Dogmatik*, Freiburg-Basel-Wien 1980^s, str. 253n.

*nice božského Vykupitele, vítěze, který úplně přemohl hřích a jeho následky, dosáhla nakonec jako vrcholné koruny svých výsad toho, že byla uchráněna od porušení v hrobě a že byla jako její Syn po vítězství nad smrtí vyzdvížena s tělem i s duší do svrchované nebeské slávy.*²¹

Není v tom pro nás krásná pobídka, abychom i my, když se snažíme žít s Bohem, spoléhali na Boží věrnost? Ve světle víry v Mariino nanebevzetí se můžeme těšit na to, až Bůh ukáže svou věrnost také na nás. Nebojte, není to od nás opovážlivá ctižádost. Neudělá to pro naše zásluhy (ty nemáme), ale protože *„i když my jsme nevěrní, on zůstává věrný“* (2 Tim 2,13).

A nemysleme jen na to, že Bůh byl takto Marii věrný pro její blízkost Kristu skrze pouto mateřství. Maria byla Kristu blízká také jako jeho věrná učednice – v souladu s jeho slovem o *blahoslavenství* těch, *„kdo slyší Boží slovo a zachovávají ho“* (Lk 11,28). Mariino nanebevzetí nás pobízí k naději. Abychom s důvěrou očekávali, že i na nás Bůh dílo své spásy, které započal, dotáhne do konce.

A (asi především) je Mariino nanebevzetí zřetelnou připomínkou, že Bůh s námi má větší záměr, než je pouhý pozemský život. Dnešní doba, která tolik vězí v zajetí praktického materialismu, tuhle připomínku velmi potřebuje. Nás, věřící křesťany, z toho nevyjímá. Mariino nanebevzetí nás podněcuje vzít vážně slova apoštola Pavla o tom, jak máme po svém křtu, spojení nyní s Kristem, žít: *„Protože jste byli vzkříšeni s Kristem, hleďte to, co je nad vámi, kde Kristus sedí na pravici Boží. K tomu směřujte, a ne k pozemským věcem“* (Kol 3,1–2; ekumenický překlad).

Kromě toho jsou jistě další možnosti, jak trojnásobnou modlitbu oslavy Boží Trojice chápat a využít. Toto vzdávání chvály a díky, můžeme například klidně vztáhnout na konkrétní milosti, které jsme toho jednotlivého dne přijali, a za ně při tom děkovat.

Svědectvím o tom, že původní úmysl, doporučený Piem VII., se už pozapomněl nebo se jím necítíme přísně vázání, je například pobídka Jana XXIII., který – když na sklonku roku 1959 prosil věřící na celém světě o modlitbu za nadcházející Druhý vatikánský koncil – navrhol jako konkrétní formu: kupříkladu na tento úmysl obětovat denně jedno ze tří Sláva Otci po modlitbě Anděl Páně.²²

21 Apoštolská konstituce *Munificentissimus Deus*, citováno dle 2. čtení Denní modlitby církve na den 15. srpna.

22 Exilový časopis *Nový život*, roč. XI, č. 12, Řím 1959, str. 264.

Co má tedy Karmel s trojí modlitbou Sláva Otci společného?

Po všem pátrání musíme říci: přesvědčení, že trojnásobné opakování modlitby Sláva Otci po modlitbě Anděl Páně pochází z karmelitánského prostředí, pravděpodobně z hlediska historického není pravda. Ale dovlím si tvrdit: pravdou ale je, že v odůvodnění této modlitby, jaké zmiňuje dokument z roku 1815, a v tom, že my karmelitáni jsme k této modlitbě přilnuli, se skrývá něco nám velmi blízkého!

Karmelitáni se od počátku řádu považovali za bratry, úzce spojené s Marií. A celé tohle pátrání a uvažování pro nás bylo přínosné: připomnělo nám, že ke Karmelu patří důvěrnost s Pannou Marií, na jakou si dnes běžně ani netroufáme. Jak to?

Vzpomeňte si: už když jsme byli děti, napomínali nás dospělí: „Nemluv za druhého!“ Učili nás respektovat svobodu a samostatnost toho druhého. Protože mluvení za druhého snadno může být pláštíkem, ukrývajícím pýchu, drzost, manipulaci. Představte si: kdyby někdo cizí přišel a děkoval vašim rodičům za to, že vám dali život, a za všechno, co pro vás kdy udělali, jak by to asi vyznělo? Jaké pocity by to vyvolalo ve vás i v nich vůči tomu člověku? Nezdálo by se nám to být od něj opovážlivé a nafoukané? Takové děkování by bylo oprávněné pouze do té míry, do jaké míry by byl opravdu *velmi intenzivní* vztah mezi oním člověkem a vámi.

Pátřejte se mnou: napadne vás nějaká situace ze života, v níž takto děkujeme někomu za to, co udělal pro někoho nám blízkého, a v níž takovéto děkování je zcela na místě? Podle mého soudu je něčím takovým poděkování ženicha rodičům nevěsty ve svatební den. Předtím, než jdou všichni do kostela, děkuje jejím rodičům za to, že jí dali život, vychovali ji a za všechno, co pro ni kdy udělali... A není to od něj nafoukaná opovážlivost. On sice byl až doposud pro jejich rodinu cizím člověkem, ale nyní ho s jejich dcerou pojí silná a odvážná láska a tato jejich dcera se teď stane jeho ženou, spojí s ním svůj život.

Když děkujeme Bohu za to, co dal Marii, je to od nás docela opovážlivost... Domyšleno přesněji: takové děkování je na místě jedině za předpokladu, že mezi námi a Marií je velmi, velmi blízký vztah.

Jde vlastně o vztahový trojúhelník

Držíme-li se úmyslu, předloženého Piem VII., a takto se modlíme, pak tím samým zpevňujeme trojici vztahů, jimiž jsou spojeni tito aktéři:

- Bůh a Maria; děkujeme Bohu za jeho lásku k Marii a za to, co jí prokázal; tento vztah mezi nimi sice my nejsme s to nějak posílit, ale vyslovujeme o něm chválu!
- my a Bůh: modlíme se „Sláva Otci i Synu i Duchu svatému...“, tedy projevujeme a upevňujeme svůj vztah k Trojici Boží,
- my a Maria: aniž bychom o tom přímo mluvili, naše děkování za to, co Bůh prokázal Marii, vyrůstá z našeho intenzivního vztahu k ní a ještě více ho posiluje.

Mám rád názornost a pomáhá mi představit si tyto vztahy jako trojúhelník, jehož vrcholy jsou Bůh, Maria a já. Zmíněná modlitba v sobě zahrnuje celý tento trojúhelník se všemi třemi jeho stranami.

Nevím, jestli tohle papeži Piu VII. nebo jeho úředníkům, kteří tehdy pracovali na kongregaci pro odpustky a zmíněnou modlitbu schválili, docházelo. Ale nám to docházet může, a když se trojí Sláva Otci po Anděl Páně budeme modlit „*na poděkování Nejsvětější Trojici za milosti a zvláštní výsady, které udělila Panně Marii, zvláště její slavné nanebevzetí*“, pokračujeme v nejhlubší tradici Karmelu: odevzdáváme svůj život Bohu v důvěrném spojení s Marií.

Vtělení, umučení a vzkříšení Páně jsou skutečnosti, které považujeme za vůbec nejdůležitější pro náš život pozemský i věčný. Proto si je nejméně třikrát denně připomínáme a třikrát denně o nich s Bohem a s Marií mluvíme prostřednictvím modlitby Anděl Páně a trojího Sláva Otci.

ČASOPIS PRO DUCHOVNÍ ŽIVOT

Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.

Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský O.Carm.

ISSN - KARMEL 1210 - 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P - 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.

Evidenční číslo: MK ČR E 13791

Starší čísla časopisu najdete na www.karmel.cz